

DERSİN UYGULANIŞI:

PHA 106 YONTMATAŞ ALETLERDE MORFOLOJİK TİPOLOJİ dersinde işlenen ve aşağıda detayları tekrar verilen “Çontuklu aletler” üzerine Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Tarih Öncesi Arkeolojisi laboratuvarında uygulamalı çalışmalar gerçekleştirilecektir.

ÇONTUKLULAR/ÇONTUKLU ALETLER (ENCOCHES)

Tanım:

Bir döküntü, yonga ya da dilginin kesici kenarı içinde, düzeltilebilir ya da vurgacın tek bir darbesiyle elde edilmiş, içbükey bir girinti gösteren aletlerdir. Çontuklu parçalar bütün yontmataş endüstriler içinde çok sayıda bulunurlar. Özellikle Mousterien’de çok önemli rol oynarlar.

Olası kullanımları: Yapılan deneyler sonucunda düzeltilebilir çontukluların, çeşitli çaptaki nesnelere yuvarlaklaştırmak, Clactonien çontukluların ise, iki yönlü döndürme yoluyla çeşitli uzun kemik ya da ağaç dallarını kesme ya da sıyırma işlemlerinde kullanılmış olabilecekleri ileri sürülüyor.

Bazı durumlarda sap takmayı kolaylaştırmak için yapılmış olabilecekleri de görüşler arasındadır. Alt tipleri: Çontuklu aletler, bu çontukların elde edilmişlerine göre:

- Düzeltilmiş çontuklular
- Clactonien çontuklular olmak üzere iki alt tipe ayrılırlar.

Düzeltilmiş çontuklular:

Çok sayıda ve çoğunlukla ince düzeltilebilirle elde edilmiş olan bu çontuklar, ne fazla derin ne de çok genişler. Hatta bazı kez çok küçük olurlar. Parçanın kenarında küçük bir kısımda yer alırlar ve zayıf bir kavis yaparlar.

Eğer çontuk geniş bir kavis gösteriyor ve alet kenarının büyük bir kısmını kaplıyorsa, bu alet artık içbükey kenar kazıyıcı ulamına sokulur.

Clactonien çontuklular:

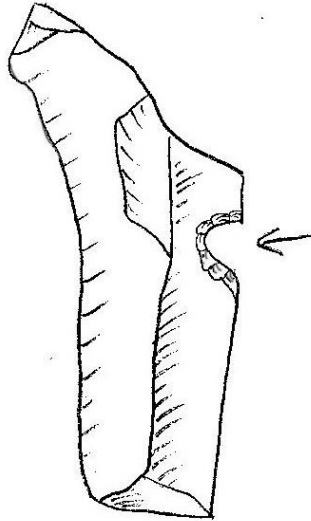
Vurgacın tek bir darbesiyle elde edilmiş, genellikle geniş bir çontuktur. Ancak bazı durumlarda, kullanım sonucunda oluşmuş çentikler de taşırlar. Fakat bu durumda

çontuğun kenarında ezilmeler gözlenebilir. Çoğunlukla ikincil düzeltilerle işlenmişlerdir.

Yanılıcı Clactonien çontuklular: Kullanım sonucu ya da mekanik etmenlerle oluşmuş çontuklulardır. Sonsal aletler ya da yanılıcı aletler ulamlarında sınıflandırılabilirler.

Çontuklu alet

Çontuklu alet

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Bordes,F., Typologie du Paléolithique Ancien et Moyen, Presse du CNRS, Paris, 1998

Yalçinkaya, I., Alt ve Orta Paleolitik Yontmataş Endüstrileri Biçimsel Tipolojisi ve Karain Mağarası, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1989